

YÜKSEKÖĞRETİM TALEBİ VE GETİRİLERİ

Doç.Dr. Filiz GÖLPEK

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İİSBF, İktisat Bölümü, filiz.golpek@hku.edu.tr

Öğr. Gör. Osman KAVAK

Mardin Artuklu Üniversitesi, Savur MYO, osmankavak47@gmail.com

ÖZET

Dünyanın birçok ülkesinde okullaşma oranı, ailenin sosyo-ekonomik statüsü, eğitim harcamaları, beşerî sermayenin özel faydası olan kazanç farklılıkları, işsizlik ve istihdam oranları, işsiz kalma süresi faktörleri yükseköğretim talebini etkilemektedir. Ancak bu faktörler, bir öğrencinin yükseköğretim talebini aynı yönde etkilememektedir. Özellikle bireylerin ve toplumun eğitimden ne kadar fayda elde ettiklerini tespit etmek için de özel ve sosyal fayda değerleri üzerinde durulmaktadır. Bu konudaki çalışmalarda, genel olarak, ilk ve ortaöğretim seviyelerinde sosyal, yükseköğretimde özel faydaların ağır bastığına dair sonuçlar elde edilmiştir.

Bu araştırmanın amacı, OECD ülkelerinde ve Türkiye’de yükseköğretim talebi ile yükseköğretimin faydaları (getiri) arasındaki ilişkiyi kavramsal anlamda analiz etmektir. Bu çerçevede, önce yükseköğretim talebinin artması, eğitim seviyelerine göre kayıt oranları, eğitim harcamalarının kamu ve özel dağılımı ve öğrenci başına yapılan harcamalar ile ele alınmıştır. Daha sonra, yükseköğretimin getirisi, eğitim seviyelerine göre özel ve sosyal getiri oranları, kazanç farklılıkları, işsiz kalma süreleri, işsizlik oranı, istihdam oranı ve parasal olmayan getiriler ile açıklanmıştır. Sonuçta ise, oldukça maliyetli olan yükseköğretimin devletçe sosyal mal sayıldığından parasız sunulduğu, yükseköğretimin bireylere yansıyan özel faydasının topluma yansıyan sosyal faydasından daha fazla olduğu, bunun da bireylerin yükseköğretim talebini arttırdığı ifade edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yükseköğretim talebi, eğitimin getirisi, işsizlik, istihdam, kazanç.

ABSTRACT

In many countries of the world, schooling rate, socio-economic status of the family, education expenditures, differences in earnings, which are the special benefits of human capital, unemployment and employment rates, duration of unemployment affect the demand for higher education. However, these factors do not affect a student's demand for higher education in the

same direction. Special and social benefit values are emphasized in order to determine how much individuals and society benefit from education. In these studies, it was found that in general, social and private benefits prevailed at primary and secondary levels.

The purpose of this research, higher demand in OECD countries and in Turkey with higher education benefits (returns) to analyze the relationship between the conceptual sense. In this context, first of all, increasing demand for higher education, enrollment rates according to education levels, public and private distribution of education expenditures and expenditures per student are dealt with. Then, the return of higher education is explained by private and social return rates, earning differences, periods of unemployment, unemployment rate, employment rate and non-monetary returns according to education levels. As a result, it is stated that higher education, which is quite costly, is offered by the state free of charge because it is considered as social goods by the state.

Keywords: Demand for higher education, return on education, unemployment, employment, earnings.

GİRİŞ

Dünyada ve Türkiye’de yükseköğretim talebi sürekli olarak artmaktadır. Bunun iki temel kaynağı, ilk ve orta öğretimde okullaşma oranlarının sürekli artması ve günümüz dünyasının karmaşık ihtiyaçlarının ancak yükseköğretimle karşılanabileceği gerçeğidir. Bununla birlikte, fırsat eşitliği, piyasa noksanlıkları, dışsallıklar, küçüklerin korunması, ortak değerler arayışı, eğitimin iktisadi büyümeye etkisi, yükseköğretimin yarı kamusal mal olması gibi nedenler eğitim harcamalarının yani arzın daha çok kamu tarafından karşılanmasının temel gerekçesini oluşturmaktadır (Hicks, 1994; Gümüş ve Şişman, 2014).

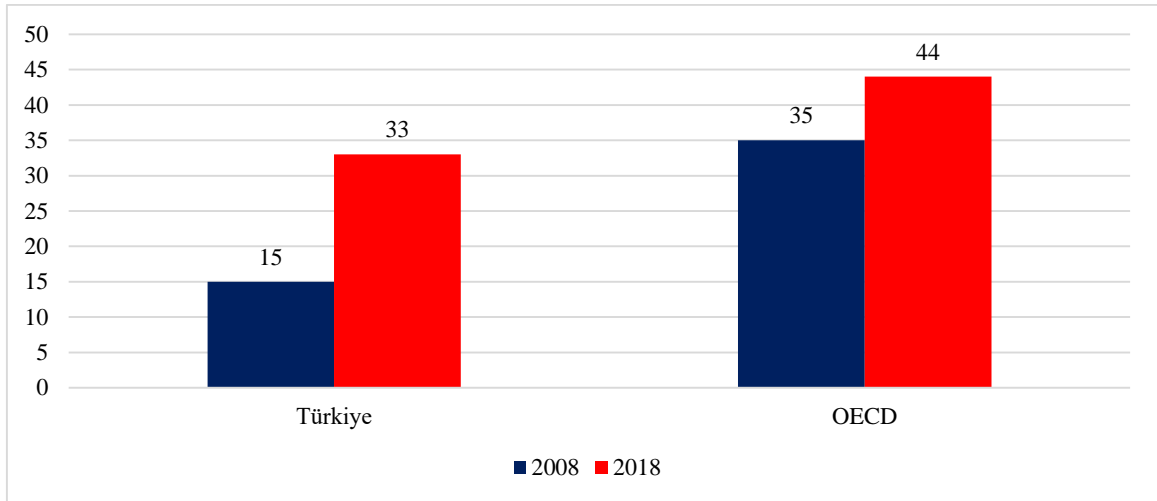
Yarı kamusal mallarda üretim, bir arz ve talep mekanizması aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Yükseköğretim talebi, eğitim maliyetleri, fiyatlar, alternatif eğitim türlerinin fiyatları, yüksek gelir elde edileceği beklentisi gibi faktörlerin bir fonksiyonudur. Kişisel açıdan bir prestij sağlayan, daha yüksek miktarlarda tüketim olanağı sağlaması gibi ekonomik göstergelerin hesaplayamadığı unsurlarının da sayısallaştırılmasıyla yükseköğretim talebinin daha da artacağı açıktır (Vedder, 2004).

Bu araştırmanın amacı, OECD ülkelerinde ve Türkiye’de yükseköğretim talebi ile yükseköğretimin faydaları (getiri) arasındaki ilişkiyi kavramsal anlamda analiz etmektir. Bu çerçevede, önce yükseköğretim talebinin artması, eğitim seviyelerine göre kayıt oranları,

eğitim harcamalarının kamu-özel dağılımı ve öğrenci başına yapılan harcamalar ile ele alınmıştır. Daha sonra, yükseköğretimin getirisi, eğitim seviyelerine göre özel ve sosyal getiri oranları, kazanç farklılıkları, işsiz kalma süreleri, işsizlik oranı, istihdam oranı ve parasal olmayan getiriler ile açıklanmıştır. Sonuçta ise, oldukça maliyetli olan yükseköğretimin devletçe sosyal mal sayıldığından parasız sunulduğu, yükseköğretimin bireylere yansıyan özel faydasının topluma yansıyan sosyal faydasından daha fazla olduğu, bunun da bireylerin yükseköğretim talebini arttırdığı ifade edilmiştir.

YÜKSEKÖĞRETİMİN TALEBİ

Literatürde; eğitim harcamalarının kamusal finansmanı, eğitim harcamalarının gayri safi yurt içi hasılaya oranı (GSYH), eğitimde kamu ve özel harcamalar, artan kazançlar, ailenin sosyo-ekonomik statüsü, nispi ücret farkları ile eğitimin özel ve sosyal getirileri yükseköğretim talebini belirleyen temel faktörler olduğu kabul edilmektedir (Weinberg, 2001). Bu faktörlerden özel harcamaların yükseköğretim talebini negatif etkilediği, gelir ve vazgeçilen kazançların talep modelinde belirleyici değişkenler olduğu, öğrencinin aksak sermaye piyasasında kredi bulabilmesinin eğitim talebini üniversite programının süresine bağlı olmak üzere etkileyen önemli faktörler olduğu da görülmüştür (Yıldız, 2018). Nitekim Şekil 1'deki 2008-2018 döneminde OECD ülkelerinde ve Türkiye'de yükseköğretime kayıt oranları bunu destekler niteliktedir.

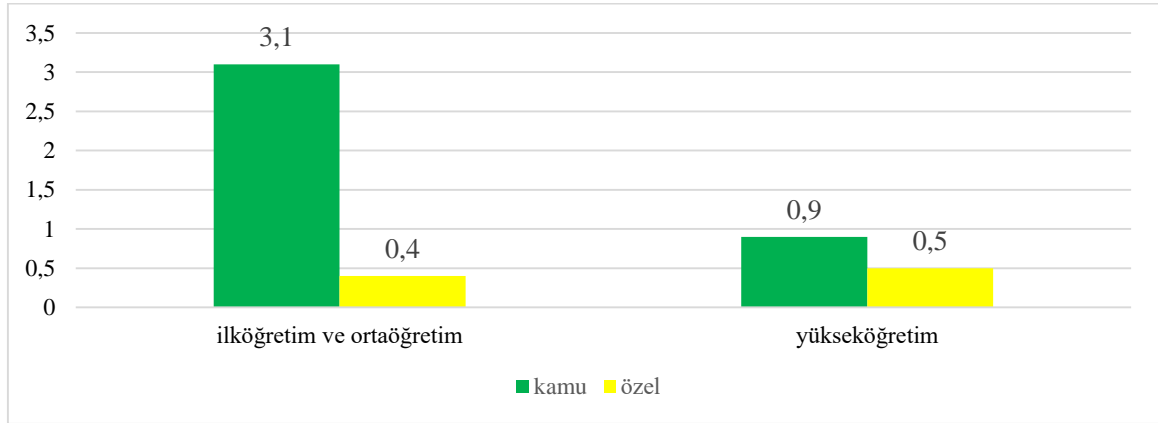

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A1.2'den derlenmiştir.

Şekil 1. 25-34 Yaş Grubunda OECD ve Türkiye'de Yükseköğretime Kayıt Oranları (2008-2018-%)

Şekil 1'e göre, 2008-2018 döneminde 25-34 yaş grubundakilerin yükseköğretime kayıt oranları Türkiye'de yaklaşık %15'den %33'e; OECD ülkelerinde %35'den %44'e yükselmiştir. Türkiye'de 2008 yılındaki kayıt oranı (%15) aynı yılın OECD ülkelerindeki kayıt oranının (%35) yarısı kadarken, 2018 yılında yaklaşık 2 katı kadar artmış olmasına rağmen OECD ortalamasının (%44) gerisindedir.

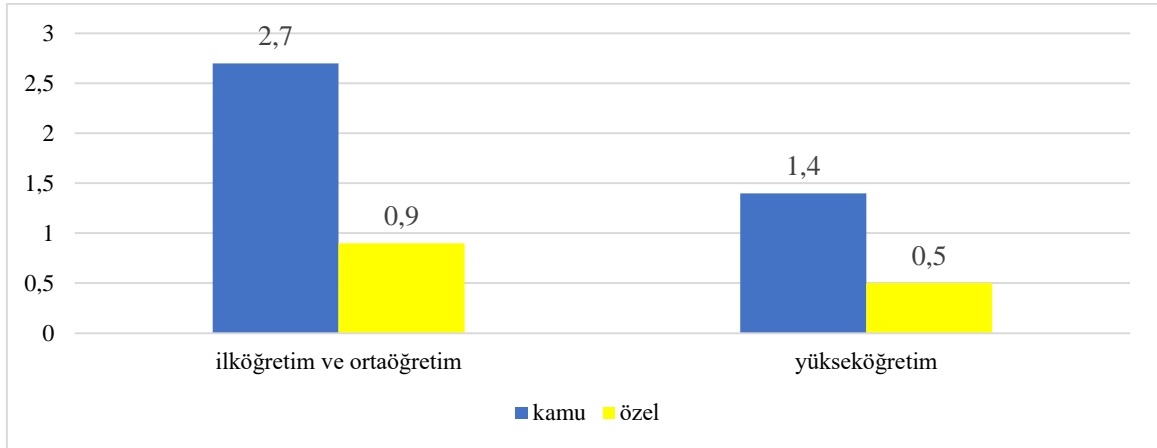
Talebi etkileyen faktörlerden en önemlisi, yükseköğretim harcamalarının kamusal kaynaklardan karşılanmasıdır. Birçok ülkede, özellikle yükseköğretim harcamaları özel kaynaklardan karşılanırsa da kamusal kaynaklar çoğunluğu oluşturmaktadır. Ayrıca, eğitime tahsis edilen kamusal kaynaklar ülkelerin milli gelirleri ile ilgilidir. Genel uygulama, eğitim harcamalarının kamusal kaynaklardan karşılanması şeklindedir (Gölpek, 2011; Gür ve diğerleri, 2018). OECD ülkelerinde ve Türkiye'de GSYH'den eğitim kurumlarına tahsis edilen kaynakların kamusal ve özel eğitim harcama oranları Şekil 2 ve Şekil 3'de görülmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table C2.2'den derlenmiştir.

Şekil 2. 2019 Yılı OECD Ülkelerinde GSYH'dan Eğitime Tahsis Edilen Kaynakların Dağılımı (%)

Şekil 2'ye göre, OECD ülkelerinde GSYH'dan eğitime ayrılan kaynaklardan kamusal harcamaların oranı, ilk ve ortaöğretimde özel harcamaların yaklaşık 8 katı, yükseköğretimde yaklaşık 2 katı kadardır.

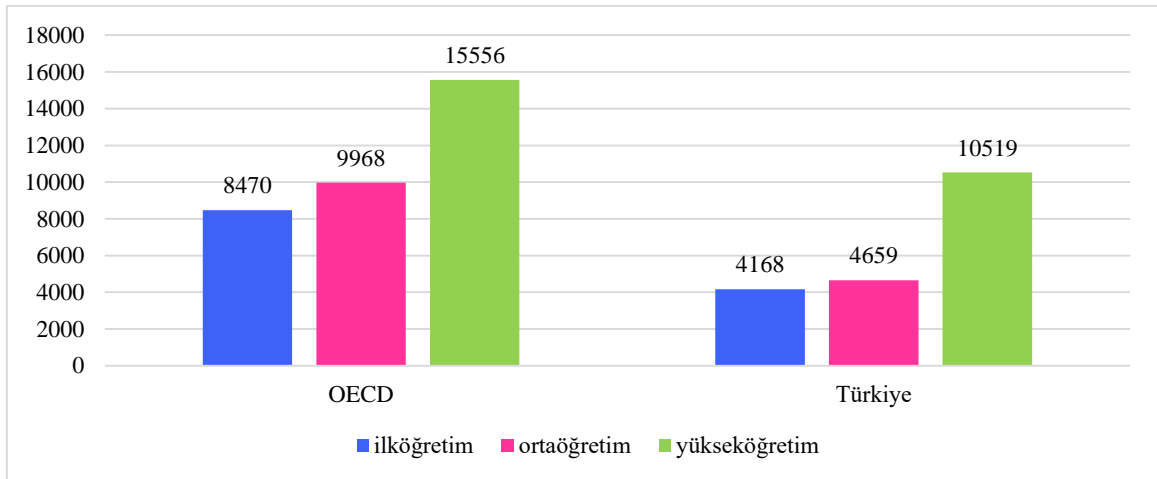

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table C2.2'den derlenmiştir.

Şekil 3. 2019 Yılı Türkiye’de Eğitim Harcamalarının Dağılımı (%)

Şekil 3’e göre, Türkiye’de kamusal harcamalar, ilk-ortaöğretim ve yükseköğretimde özel harcamaların yaklaşık 3 katı kadardır. Bu sonuçlar, yükseköğretimde dahil olmak üzere eğitimin tüm kademesinde kamusal kaynakların ağırlıkta olduğunu göstermektedir.

Ülkelerin milli gelirleri, nüfusları, okullaşma oranları ve çeşitli eğitim kademelerindeki öğrenci sayıları farklı olduğu için, harcamaların GSMH’ya oranları yerine öğrenci başına harcama rakamlarının kullanılması çok daha anlamlı sonuçlar vermektedir (Gölpek, 2014; Kurt ve Gümüş, 2015). OECD ülkelerinde eğitim seviyesine göre öğrenci başına yapılan yıllık eğitim harcama verileri Şekil 4’de görülmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table C1.1'den derlenmiştir.

Şekil 4. OECD ve Türkiye’de Eğitim Seviyelerine Göre Öğrenci Başına Yapılan Kamusal Harcamalar (\$)

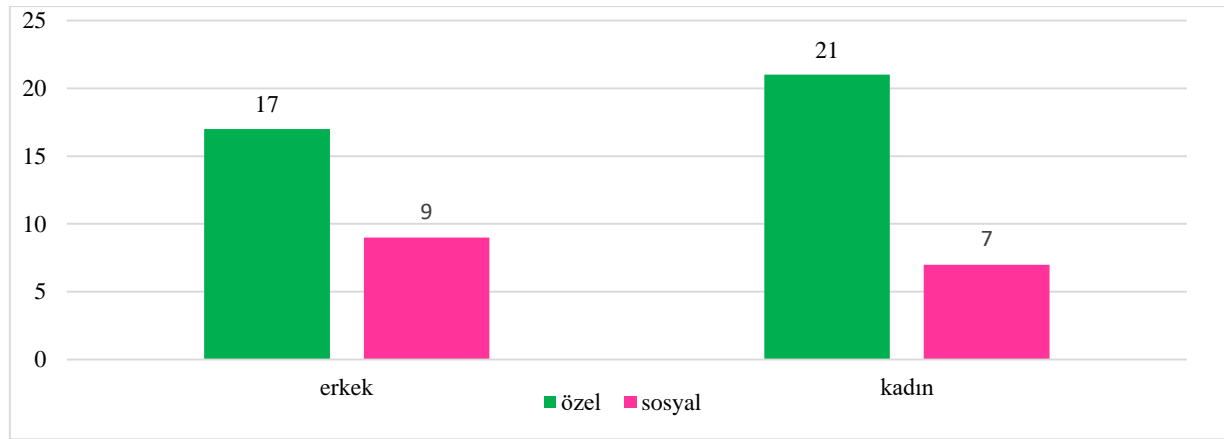
Şekil 4’de görüldüğü gibi, OECD ülkelerinde yükseköğretimde kayıtlı öğrenci başına harcama (15.556 \$) ilköğretimin yaklaşık 2 katı, ortaöğretimin 1,5 katı kadardır. Türkiye’de ise, ilk ve

ortaöğretimdeki harcamanın toplamından (4.168 \$ + 4.659 \$ = 8.827 \$) daha fazla yükseköğretimde kayıtlı öğrenci başına harcama (10.519 \$) yapılmıştır.

Böyle bir sonuç, özel eğitim harcamalarının azalması ve eğitimden kaynaklanan özel kazançların (getiri) artması anlamına gelmektedir.

YÜKSEKÖĞRETİMİN GETİRİLERİ

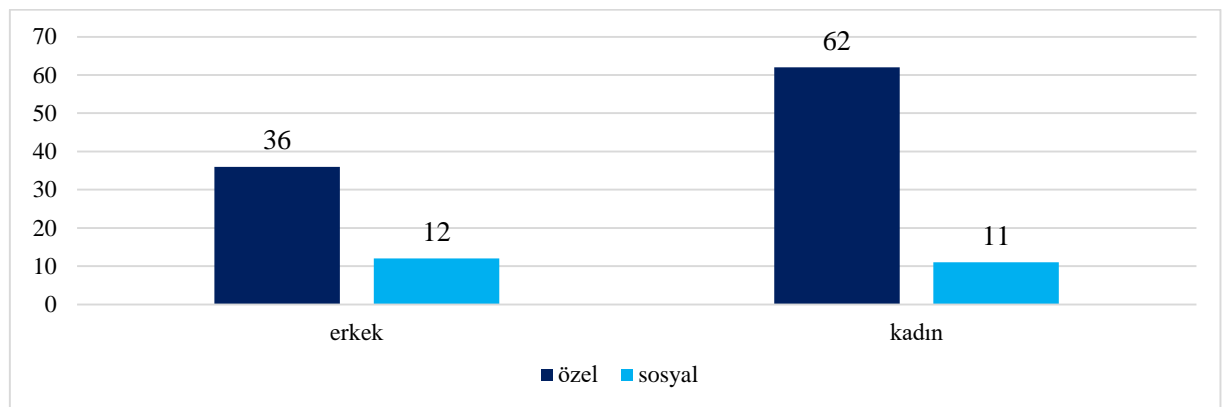
Eğitimin faydaları ile maliyetlerinden hareketle özel ve sosyal getiri oranları hesaplanmaktadır. Genel olarak ilk ve ortaöğretim seviyelerinde sosyal, yükseköğretimde özel getirilerin ağır bastığına dair sonuçlar elde edilmiştir (Kavak, 2011). Yükseköğretim seviyesinde özel ve sosyal getiri oranları OECD (2019) ortalamasına göre Şekil 5’de; Türkiye verileri de Şekil 6’da gösterilmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A5.1a, Table A5.1b’den derlenmiştir.

Şekil 5. 2019 Yılı OECD Ortalamasına Göre Yükseköğretim Seviyesinde Getiri Oranları (%)

Şekil 5’de görüldüğü üzere, OECD ülkelerinde özel getiri oranı, hem kadınlarda (%21), hem de erkeklerde (%17) sosyal getiri oranlarından (sırasıyla %7 ve %9) daha fazladır.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A5.1a, Table A5.1b’den derlenmiştir.

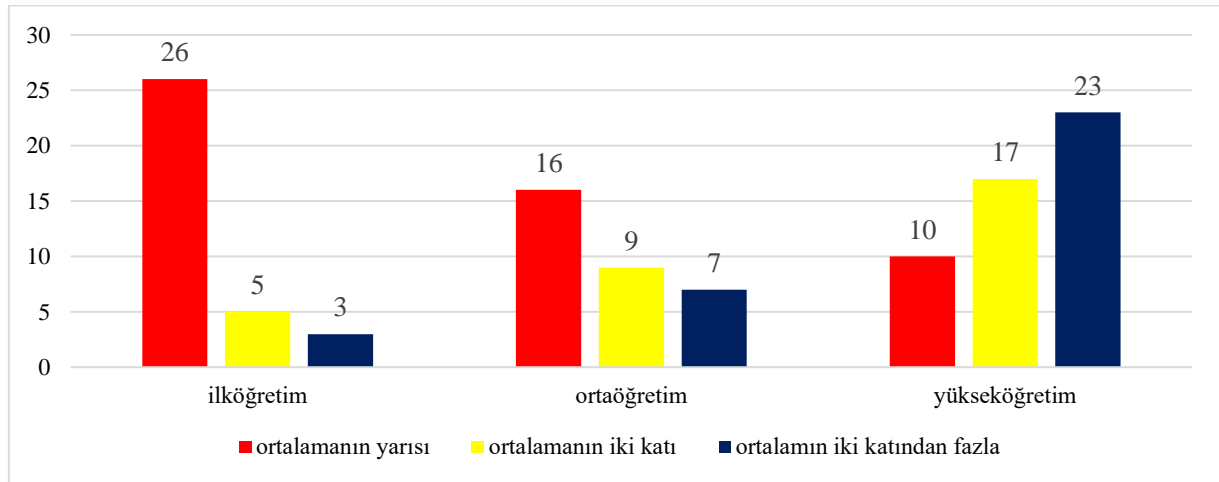
Şekil 6. 2019 Yılı Türkiye’de Yükseköğretim Seviyesinde Getiri Oranları (%)

Şekil 6'da görüldüğü üzere, Türkiye'de özel getiri oranı hem kadınlarda (%62), hem de erkeklerde (%36) sosyal getiri oranlarından (sırasıyla %11 ve %12) daha fazladır.

Şekil 5 ve Şekil 6 birlikte değerlendirildiğinde, özel getiri oranları sosyal getiri oranlarından OECD ortalamasına göre kadınlarda yaklaşık 3 katı, erkeklerde 2 katı; Türkiye'de sırasıyla 6 ve 3 katı kadardır. Böyle bir sonuç, gelişmekte olan ülkelerde yükseköğretim seviyesinde özel getiri oranlarının daha yüksek olduğu teorisiyle uyumludur.

Özel getiriler, eğitim gören bireyin elde ettiği ve topluma yansımayan faydalardır. Bu faydalar, eğitimin bireye gelecekte verimliliği artıracak bilgiler ve çeşitli hüneler kazandırması yoluyla, gelecekte verimliliği ve kazanma kapasitesini arttırarak daha fazla gelir elde etmesini ve dolayısıyla daha fazla mal ve hizmetten yararlanmasını sağlayacak biçimde ortaya çıkar ve parasal olarak ifade edilir (Gölpek ve Çiftçioğlu, 2014; İzgi ve Dineri, 2018).

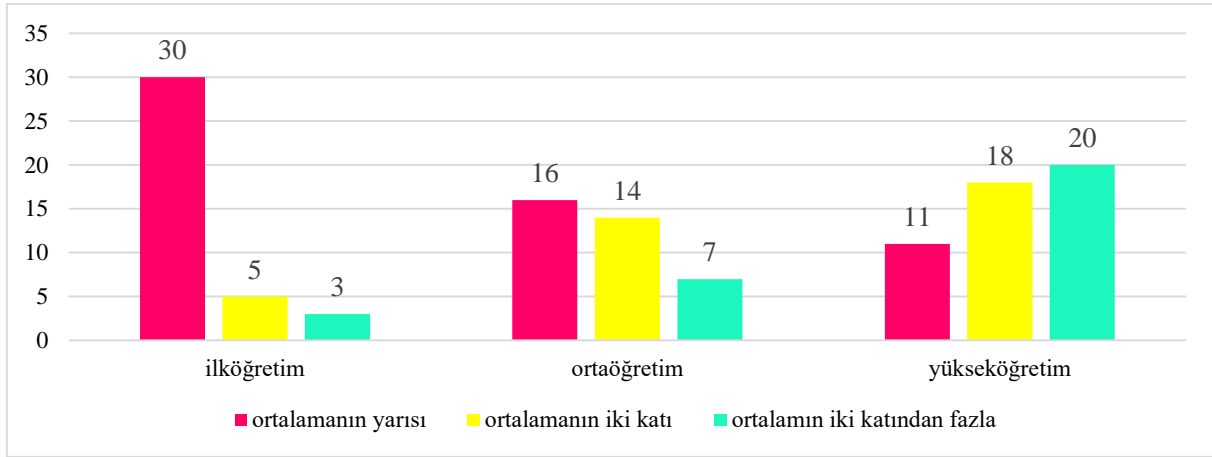
Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ve ekonomik sistemleri ne olursa olsun, eğitimle kazanç arasında olumlu bir ilişki bulunduğu, özellikle yükseköğretim seviyesinde yüksek kazançların söz konusu olduğu yönünde görüş birliği vardır (Gölpek ve Ugurlugelen, 2013). Nitekim eğitim seviyelerine göre, OECD (Şekil 7) ve Türkiye verileri (Şekil 8) bu görüşü destekler niteliktedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A4.2'den derlenmiştir.

Şekil 7. 2019 Yılı OECD Eğitim Seviyelerine Göre Kazanç Verileri (%)

Şekil 7'ye göre, ortalama ücretin yarısı kadar kazancı olan bireylerin oranı ilköğretim seviyesinde en yüksek (%26), yükseköğretimde en düşüktür (%10). Ancak, ortalama ücretin 2 katından daha fazla kazanç elde eden bireylerin olduğu eğitim seviyesi %23 ile yükseköğretim; en düşük olduğu eğitim seviyesi de %3 ile ilköğretimdir. Bu iki eğitim seviyesi arasında yaklaşık 7 katı kadar bir kazanç farkı söz konusudur.

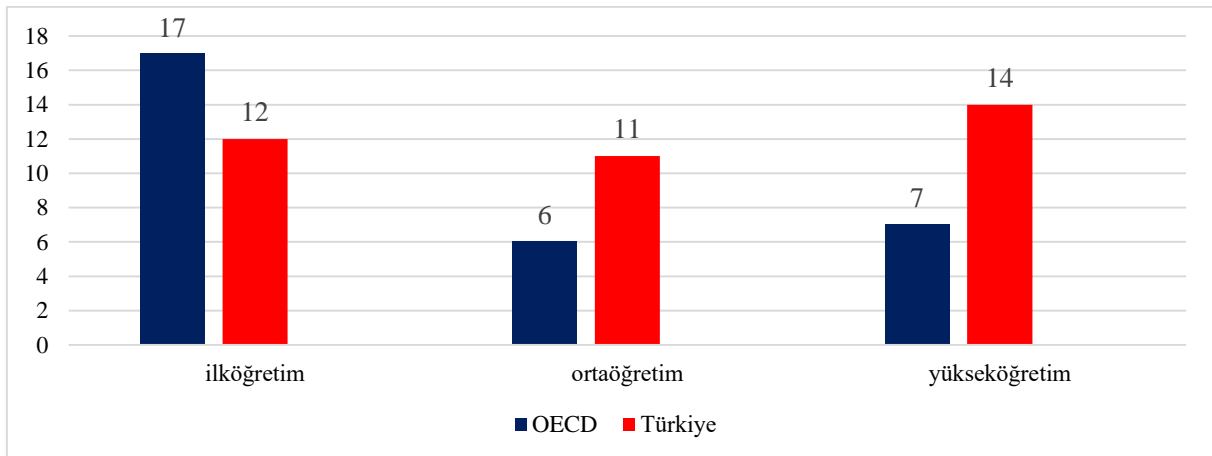
Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A4.2'den derlenmiştir.

Şekil 8. 2019 Yılı Türkiye'de Eğitim Seviyelerine Göre Kazanç Verileri (%)

Şekil 8'e göre, Türkiye'de ortalama ücretin yarısı kadar kazanç elde eden bireylerin oranı ilköğretimde en yüksek (%30); yükseköğretim mezunu olanlarda en düşüktür (%11). Ancak, ortalama ücretin 2 katından daha fazla kazanç elde eden bireylerin oranı %20 ile yükseköğretimde, en düşük de %3 ile ilköğretimdedir. Bu iki eğitim seviyesi arasında yaklaşık 7 katı kadar bir kazanç farkı söz konusudur.

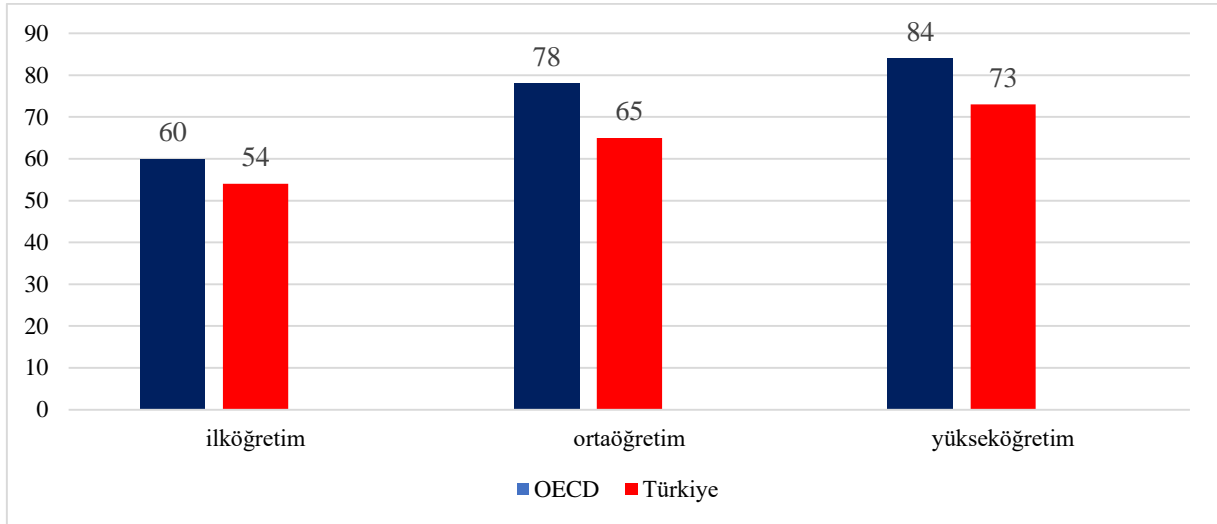
Şekil 7 ve Şekil 8 birlikte değerlendirildiğinde, hem OECD, hem de Türkiye'de ortalama ücretin yarısı kadar kazanç elde edenlerin oranı ilköğretim mezunu bireylerde en yüksek, yükseköğretim mezunu bireylerde en düşük; ortalama ücretin 3 katı kadar kazanç elde edenlerin oranı ilköğretimde en düşük, yükseköğretimde en yüksektir.

Yükseköğretim talebini belirleyen temel faktörlerden biri olan işsizlik oranı negatif, istihdam oranı da pozitif yönde etkilemektedir (Gölpek, Dineri ve Korkmaz, 2019a). Eğitim seviyelerine göre, Şekil 9'da işsizlik; Şekil 10'da istihdam oranları gösterilmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A3.3'den derlenmiştir.

Şekil 9. 2019 Yılı OECD ve Türkiye'de Eğitim Seviyelerine Göre İşsizlik Oranları (%)

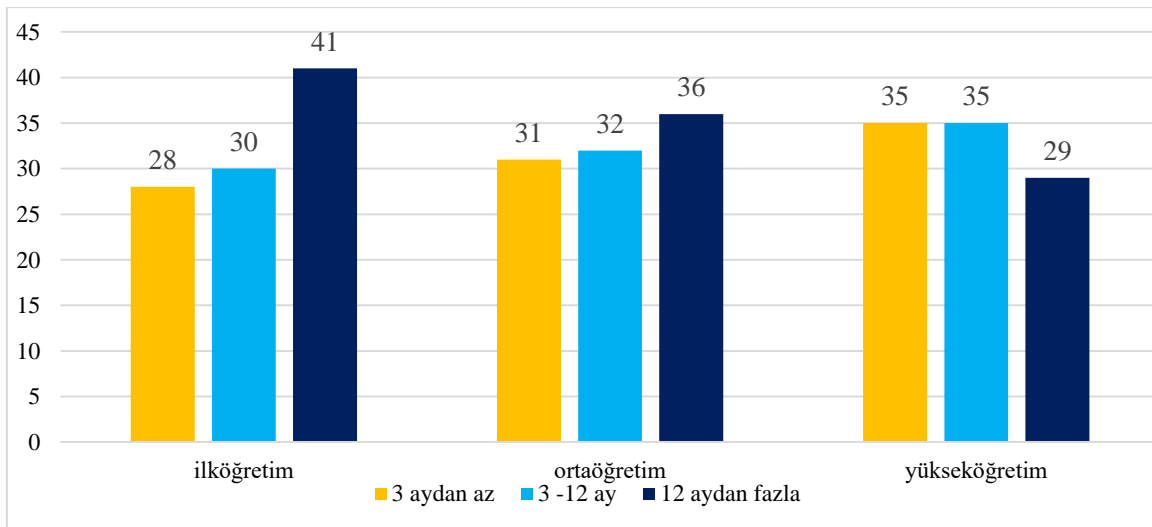

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A3.1'den derlenmiştir.

Şekil 10. 2019 Yılı OECD ve Türkiye'de Eğitim Seviyelerine Göre İstihdam Oranları (%)

Şekil 9 ve Şekil 10 birlikte değerlendirildiğinde, işsizlik oranı OECD ortalamasına göre, ilköğretimde %17, yükseköğretimde %7; Türkiye'de sırasıyla %12 ve %14'dür. Bu, Türkiye'de yükseköğretimde işsizlik oranının daha yüksek olduğunu göstermektedir. İstihdam oranı ise, hem OECD ülkelerinde (%84) hem de Türkiye'de en yüksek (%73) yükseköğretim seviyesindedir.

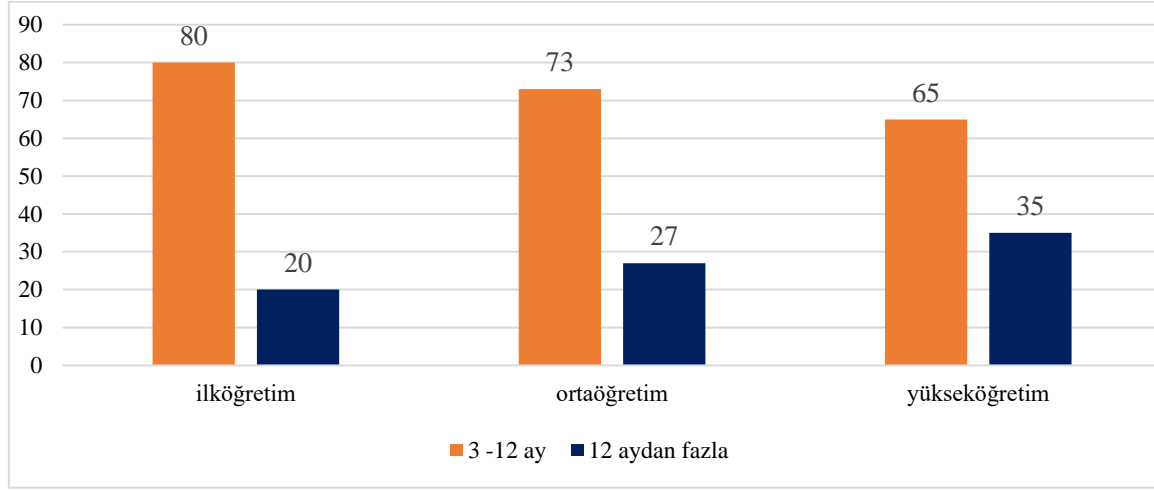
Eğitimin ölçülebilir faydalarından birisi işsiz kalma süresinin kısa olmasıdır. İşsiz kalma süresi, eğitim talebini etkilemekte ve eğitim seviyesi arttıkça işsiz kalma süresi kısalmaktadır (Gölpek, Dineri ve Korkmaz, 2019b). OECD ülkelerinde eğitim seviyelerine göre işsiz kalma süreleri Şekil 11 ve Şekil 12 gösterilmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A3.5'den derlenmiştir.

Şekil 11. 2019 Yılı OECD Ülkelerinde Eğitim Seviyelerine Göre İşsiz Kalma Süresi (%)

Şekil 11'e göre, OECD ülkelerinde işsiz kalma süresi en kısa olan 3 ay, %35 ile yükseköğretim seviyesinde en yüksek, ilköğretimde %28 ile en düşüktür. 12 ay ve daha fazla işsiz kalma süresi %41 ile ilköğretim, %36 ile ortaöğretim seviyesindedir. Bu oran, yükseköğretimde %29'dur.

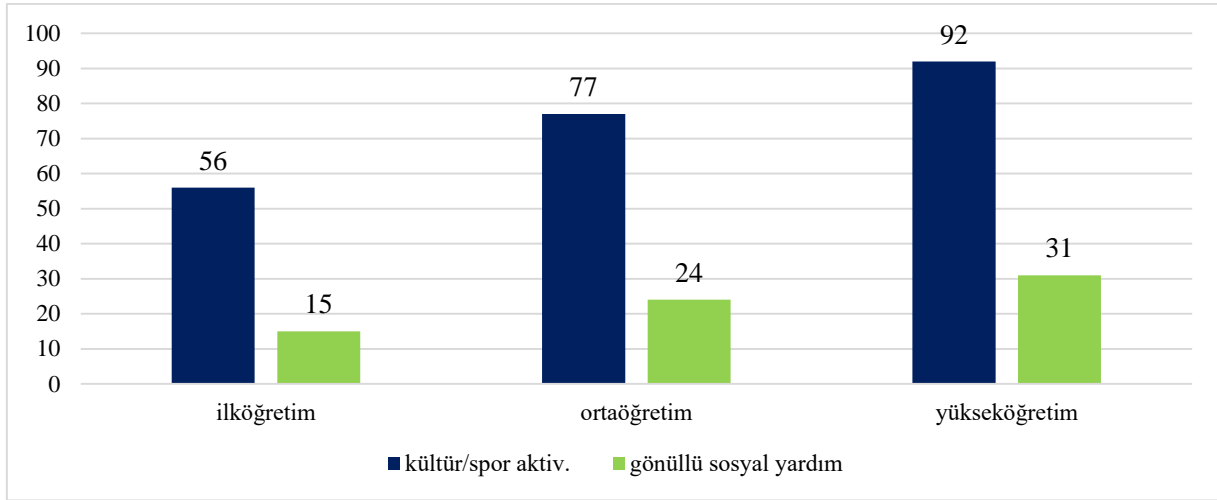
Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A3.5'den derlenmiştir.

Şekil 12. 2019 Yılı Türkiye'de Eğitim Seviyelerine Göre İşsiz Kalma Süresi (%)

Şekil 12'e göre, Türkiye'de 12 aydan daha fazla işsiz kalma süresi yükseköğretimde %35 ve ilköğretimde %20'dir.

Şekil 11 ve Şekil 12 birlikte değerlendirildiğinde, OECD ülkelerinde ve Türkiye'de her eğitim seviyesinde işsiz kalma süreleri yaklaşık aynı değerde olsa da, ülkelerin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak eğitim seviyesi arttıkça işsiz kalma süresinin azaldığı söylenebilir.

Eğitim, ölçülebilir getirilerin yanı sıra ölçülemeyen getiriler de yaratmaktadır. Parasal olmayan bu getiriler, eğitilmiş bireyin kendine ve toplumun diğer üyelerine ölçülemeyen biçimde yansıyan faydalarıdır ve çok çeşitli biçimlerde ortaya çıkmaktadır. Eğitilmiş bireyin, özellikle yükseköğretim mezunlarının daha iyi koşullarda istihdam edilmesi, tüketim ve yatırım kararlarında daha bilinçli olması, daha sağlıklı ve uzun yaşaması, okur-yazarlık oranının artmasının ilave katkısı, vatandaşlık ve demokrasi bilincinin gelişmesi, iktisadi büyümeye elverişli bir ortamın oluşması, daha düşük suç oranları, daha fazla yayın ve kültürel faaliyet, ekonomi ve piyasaların daha iyi işlemesi ve özgürlüklerin gelişmesi de eğitimin parasal olmasın önemli getirileridir (Gölpek, 2011; Osmanoğlu, 2014). Örneğin, eğitim seviyelerine göre, sosyal yardım faaliyetlerine ve kültür-spor aktivitelerine katılım verileri Şekil 13'de görülmektedir.

Kaynak: OECD (2019). Education at a glance. Table A6.1'den derlenmiştir.

Şekil 13. 2019 Yılı OECD Ülkelerinde Eğitim Seviyelerine Göre Sosyal Faaliyetler (%)
Şekil 13'e göre, yükseköğretim seviyesinde kültür/spor aktivitelerine (%92) ve gönüllü sosyal yardım faaliyetlerine (%31) katılma oranı diğer eğitim seviyelerinden daha yüksektir.

SONUÇ

Dünyada ve Türkiye'de yükseköğretim talebi sürekli artmaktadır. Bunun iki temel kaynağı, ilk ve orta öğretimde okullaşma oranlarının sürekli artması ve günümüz dünyasının karmaşık ihtiyaçlarının ancak yükseköğretimle karşılanabileceği gerçeğidir. Bununla birlikte, fırsat eşitliği, piyasa noksanlıkları, dışsallıklar, küçüklerin korunması, ortak değerler arayışı, eğitimin iktisadi büyümeye etkisi, yükseköğretimin yarı kamusal mal olması gibi nedenler arzın başka bir deyişle eğitim harcamalarının daha çok kamu tarafından karşılanmasının temel gerekçesini oluşturmaktadır. Bu ise, özellikle pahalı olan yükseköğretim talebini arttırmaktadır.

2008-2018 döneminde 25-34 yaş grubundakilerin yükseköğretime kayıt oranları Türkiye'de yaklaşık 2 kat artarak %33'e; OECD ülkelerinde de %35'den %44'e yükselmiştir. Türkiye, bu artışa rağmen OECD ortalamasının (%44) gerisindedir.

OECD ülkelerinde kamusal harcamalar, ilk ve ortaöğretimde özel harcamaların yaklaşık 8 katı, yükseköğretimde 2 katı kadarken, Türkiye'de her eğitim seviyesinde yaklaşık 3 katı kadardır. OECD ülkelerinde yükseköğretimde kayıtlı öğrenci başına yapılan harcama (15.556 \$) ilköğretimde kayıtlı öğrenci başına yapılan harcamanın yaklaşık 2 katı, ortaöğretimdekinin 1,5 katıdır. Türkiye'de ise, ilk ve ortaöğretimde kayıtlı öğrenci başına yapılan harcamanın toplamından (4.168 \$ + 4.659 \$ = 8.827 \$) daha fazla yükseköğretimde kayıtlı öğrenci başına harcama (10.519 \$) yapılmıştır.

Böyle bir sonuç, özel eğitim harcamalarının azalması ve eğitimden kaynaklanan özel getirilerin artması anlamına gelmektedir. Örneğin, OECD ülkelerinde özel getiri oranı hem kadınlarda (%21), hem de erkeklerde (%17) sosyal getiri oranından (sırasıyla %7 ve %9) daha fazladır. Özel getiri oranları, OECD ortalamasına göre kadınlarda sosyal getiri oranının yaklaşık 3 katı, erkeklerde 2 katı kadardır. Türkiye’de ise bu oran kadınlarda %62, erkeklerde %36 ile sosyal getiri oranından (sırasıyla %11 ve %12) daha fazladır. Böyle bir sonuç, gelişmekte olan ülkelerde yükseköğretim seviyesinde özel getiri oranlarının daha yüksek olduğunu açıkça göstermektedir.

Bireylerin kazançları eğitim seviyelerine göre farklılık göstermektedir. OECD ülkelerinde ve Türkiye’de ilköğretim ile yükseköğretim mezunu bireylerin kazançları arasında yaklaşık 7 katı kadar bir farkı söz konusudur. OECD ülkelerinde ve Türkiye’de ortalama ücretin 3 katı kadar kazanç elde edenlerin oranı ilköğretim mezunu bireylerde en düşük, yükseköğretim mezunu bireylerde en yüksektir.

İşsizlik oranları, OECD ortalamasına göre, ilköğretimde %17, yükseköğretimde %7; Türkiye’de sırasıyla %12 ve %14’dür. İstihdam oranı ise, OECD ülkelerinde %84; Türkiye’de %73 ile en yüksek yükseköğretim seviyesindedir. OECD ülkelerinde işsiz kalma süresi en kısa olan 3 ay, yükseköğretim mezunu bireylerde %35, ilköğretim mezunu bireylerde %28’dir. 12 ay ve daha fazla işsiz kalma süresi ilköğretim mezunu bireylerde %41, ortaöğretim mezunu bireylerde %36 ve yükseköğretim mezunu bireylerde %29’dur. Türkiye’de ise, 12 aydan daha fazla işsiz kalma süresi yükseköğretim mezunu olanlarda %35 ve ilköğretim mezunu olanlarda %20’dir.

Bu veriler, işsiz kalma süreleri yaklaşık aynı değerde olsa da ülkelerin gelişmişlik düzeyine bağlı olarak eğitim seviyesi arttıkça işsiz kalma süresinin kısaldığını açıkça göstermektedir. Ayrıca, yükseköğretim mezunu bireylerde kültür/spor aktiviteleri yapması oranı %92 ve gönüllü sosyal yardım faaliyetlerine katılma oranı %31 ile diğer eğitim seviyelerinden mezun bireylere göre en yüksektir.

KAYNAKÇA

- Gölpek, F.** (2011). Türkiye’de adalet ilkesi bakımından yükseköğretimde finansman politikası: Kim faydalıyor? Kim ödüyor? *Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3): 149-176.
- Gölpek, F. and Uğurlugelen, K.** (2013). Private costs in finance of higher education: Sample of Gaziantep province. *International Journal of Business and Social Science*, 4(13): 154-168.
- Gölpek, F.** (2014). Rate of return to and price of higher education in Turkey: A case study of law faculty. *Education and Science*, 39(175): 172-182
- Gölpek, F. and Çiftçioğlu, N.** (2014). Social-economic factors in demand for higher education: Sample of Gaziantep province. *International Journal of Humanities and Social Science*, 5(1-January): 121-134 (2013).
- Gölpek, F., Dineri, E. ve Korkmaz H.** (2019a). Yükseköğretimde kayıtlı öğrencilerin ekonomik profili üzerine bir araştırma. International Symposium on Academic Studies in Educational and Social Sciences Studies, 15-16 Kasım. Ankara.
- Gölpek, F., Dineri, E. ve Korkmaz H.** (2019b). Yükseköğretimde fırsat eşitliği ve yoksulluk. I. Uluslararası Siyasal ve Toplumsal Bilim Araştırmaları Kongresi (s.34-48.). 29-30 Ekim-2019. Mardin.
- Gümüş, E. ve Şişman, E.** (2014). *Eğitim ekonomisi ve planlaması*. (2.basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Gür, B., Çelik, Z. ve Yurdakul, S.** (2018). *Yükseköğretime bakış: İzleme ve değerlendirme raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Yayınları. No: 84
- Hicks, N.L.** (1994). *Eğitim ve ekonomik büyüme. Eğitim ekonomisi: Seçilmiş yazılar*. (Çev: Y.Kavak ve B.Burgaz). Ankara: Pegem Yayınları
- İzgi, B. ve Dineri, E.** (2018). Avrupa ülkelerinde yoksulluk ve eğitim: Dinamik panel veri analizi. Türkiye Ekonomi Kurumu Kongresi. 1-3 Kasım 2018. Ankara.
- Kavak, Y.** (2011). Türkiye’de yükseköğretimde büyüme: Yakın geçmişe bakış ve uzun vadeli büyüme projeksiyonları (2010-2050). *Yükseköğretim Dergisi*, 1(2): 95-102.
- Kurt, T. ve Gümüş, S.** (2015). Dünyada yükseköğretim finansmanına ilişkin eğilimler ve Türkiye için öneriler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(1): 14-26.

- OECD** (2019). Education at a glance. www.oecd.org.
- Osmanoğlu, A.** (2014). Sanayi sektöründe eğitimin istihdama etkisi: Gaziantep ili örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hasan Kalyoncu Üniv. Sosyal bilimler Enst. Gaziantep.
- Vedder, R.** (2004). Private vs. social returns to higher education: Some new cross-sectional evidence. *Journal of Labor Research*, 25(4): 677-686.
- Weinberg, B.A.** (2001). An incentive model of the effect of parental income on children. *Journal of Political Economy*, 109(2-April): 267-281.
- Yıldız, K.** (2018). Yükseköğretime kayıtlı öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik durumları: Şırnak üniversitesi örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hasan Kalyoncu Üniv. Sosyal bilimler Enst. Gaziantep.

